

Mojca Doupona

JANEZ VODIČAR

Pred začetkom nove biatlonske sezone sem se pogovarjala z g. Janezom Vodičarjem, odličnim poznavalcem slovenskega in svetovnega biatlona. Janez Vodičar je tehnični delegat pri Svetovni biatlonski zvezi (IBU – International Biathlon Union) in svetovalec za televizijske prenose pri IBU. V pogovoru je razkril veliko zanimivih zgodbic o začetkih slovenskega biatlona, pa tudi o podrobnostih biatlonskega televizijskega prenosa. G. Vodičar je sedaj zaposlen na Fakulteti za šport in je v. d. predstojnik Inštituta za šport.

Zdi se, da je vaše ime neločljivo povezano s svetom biatlona. Kako pa ste prišli vanj? Kakšni so bili začetki?

V Kamniku, kjer sem služboval kot košarkarski trener in učitelj, so imeli dobro razvit biatlon in leta 1980 so me naprosili, da sem jih peljal na tekmo v Italijo, predvsem zaradi mojega znanja jezikov. Ko sem gledal prvo biatlonsko tekmo, sem ugotovil, da fantom ogromno manjka: ne samo, da ne tečejo dobro, ugotovil sem, da porabijo ogromno časa, da se pripravijo na strel in med streli zelo počasi vstajajo. Naredil sem prvo analizo in tako sem ostal v tem čudovitem športu, ki sem ga kasneje tudi sam razvijal. Bolj intenzivno sem v biatlonu začel delati leta 1982, ko sem se priključil takratni jugoslovanski reprezentanci. Na olimpijadi v Sarajevu 1984 sem bil uradno vključen kot orožar, čeprav sem vse skupaj vodil. 1984 se je zgodila prelomnica, ko je jugoslovanska smučarska zveza zaradi nedoseganja rezultatov ukinila biatlonsko reprezentanco. Tu se začne moja naveza z Juretom Velepčem, ki se konča z veselim koncem leta 1988, ko sva šla na olimpijado in takrat se začne pravi vzpon.

Kaj natančno ste naredili takrat, ko so razpustili reprezentanco?

Imel sem starega spačka in z njim sva se vozila. Na neki tekmi sva morala celo plačat parkirino kot tekmovalca. Zanimive so bile te zgodbe... pomembno pa je bilo to, da je Jure dosegel olimpijsko normo, uvrstil se je med najboljših 30 v svetovnem pokalu.

In vi ste bili njegov trener?

Bil sem volonterski trener, morda celo bolj organizator, saj sem znanje šele pridobival. To si je danes težko predstavljati. Iz kljubovanja – saj so na nas na smučarski zvezi takrat gledali zviška – sem nato postal profesionallec in nato je steklo.

Kako ste postali profesionallec? Nekdo vas je moral zaposliti?

Tako je. Za zelo kratek čas sem se zaposlil na Smučarski zvezi za mizerno plačo, ker sem samo rekel, da se hočem dokazati. Že februarja 1989 na svetovnem prvenstvu v Avstriji, kjer smo dosegli odlične rezultate (17., 18., 19. mesto), sem bil izbran v tehnični komite mednarodne zveze za moderni peterboj in biatlon. To leto je bilo prelomno, saj je poleti prišel v Slovenijo Vladimir Korolkevič. Vse se je zgodilo po olimpijadi, ko sva z Juretom Velepčem dosegla zelene cilje. Zahvaljujoč seveda tudi ostalim (Mateji Svet, medalji skakalcev) je bila evforija velika in tudi mi smo bili del te evforije. Drug bistven premik pa

je bil prihod Saše Grajfa v biatlon iz smučarskega teka.

Dobro, osnovo ste naredili, kako pa je šlo naprej?

Še danes sem pristaš dobre organiziranosti. Leta 1989 sem se povezal z vojsko in zahvaljujoč takratnemu polkovniku Širu Nikoviču v kranjski vojašnici, ki nam je res veliko pomagal, smo trenirali na Pokljuki. Tukaj se začne slovenski biatlon: s Pokljuko okoli vojašnice, vlakami za izvlačenje lesa smo mi trenirali klasični tek. Nikovič pa je takrat že imel idejo, da bi zgradili nekaj več. Na Rudnem polju je bilo nogometno in rokometno igrišče in tam smo lahko imeli strelišče. Leta 1990 sem po slovenskih demokratičnih volitvah začel uveljavljati in intenzivno pisati programe, kako bi sistematično zaposlovali biatlonce v državni upravi, tako kot je bilo to urejeno v drugih državah. Janša in Kacin sta me takrat podprla, vendar ko je jugoslovanska vojska po nastopu na svetovnih vojaških igrah, kjer smo nastopili izven konkurence, ugotovila, da nastopamo za RŠTO in ne za jugoslovansko vojsko, so se začele težave. Na srečo me je rešil moj dober prijatelj Nikovič, ki je bil takrat v Makedoniji že general major. Do prvega formiranja športne enote je prišlo med slovensko vojno, 1. 7. 1991. Prvi zapo-

sleni iz športne enote smo bili: jaz kot vodja, Jure Velepec, Uroš Velepec, Sašo Grajč, Lekan Boštjan, Janez Ožbolt in Rajmond Debevec. Leta 1993 se je biatlon odcepil od moderne peterboja, ustanovila se je samostojna biatlonska zveza. Sam sem postal predsednik tehničnega komiteja in začel sem razvijati svojo lastno zamisel, kako biatlon približati ljudem, da bo prepoznaven na terenu, TV, v tiskanih medijih?

Prav to me zanima, kaj je to, kar naredi biatlon tako zanimiv, da ga je napeto spremljati celo po televiziji?

Najprej smo ugotovili, da proge, kot so bile, na primer 5 km v eno stran in 5 km v drugo stran, sredi hoste, kjer smo lahko srečali samo medvede in lisice, niso bile primerne za gledalce. Naenkrat s pokojnim dr. Zwartzem iz Avstrije sediva in pravi: „Vodičar ali bi lahko kaj naredili?“ Takrat se je porodila ideja, da moramo biatlon pripeljati na stadion. V letih 1994 – 1996 smo skrajšali proge. Dogovorili smo se, da morajo biti proge zelo skupaj zato, da lahko gledalci vsaj najkrajšo progo – oziroma velik del te proge – vidijo s stadiona. Takrat biatlonskih prenosov po televiziji še ni bilo. Kasneje smo stopili v stik z EBU (European Broadcasting Union) in z Eurosportom. Vedno sem skušal pokazati, da je ta šport zanimiv zato, ker ima dve obliki: dinamično (tek) in statično (streljanje), in gledalci čakajo do zadnjega strela, saj tekmovalci lahko zgreši prvi strel in je še vedno v igri za medaljo, če zadane zadnjega. S tem se stopnjuje vznemirjenost, saj tudi če tekmovalci zgreši zadnji strel in če vemo, da je dober tekač, še vedno ni odločeno, zato ga s televizijo spremljamo po celi progi. Na te spremembe sem ponosen.

V letu 1998 sem bil izvoljen za podpredsednika svetovne biatlonske zveze IBU. Potem sem bil 2002 ponovno izbran, nato sem šel za športnega direktorja, ko sem postavil vse sisteme, ki večinoma še danes funkcionirajo. Leta 2006 sem zgubil volitve, ko sem kandidiral za predsednika. Zame je to bila velika izkušnja, nisem pa se umaknil na stran, saj še vedno veliko delam za televizijo, in sicer za nemško, rusko, za Američane, kadar imajo tekme, kjer opravljam vlogo pomočnika režiserja pri izbiri slike, ki jo gledalci gledajo na televiziji. To je izjemno zahtevna naloga, ki zahteva popolno koncentracijo. V režiji je 37 kamer in najtežje tekme za TV prenos so

šprint tekme, ko imaš dobrega tekmovalca na štartu, potencialnega zmagovalca leže, potencialnega zmagovalca stoje in finiše nekdo, ki je trenutno prvi. In če ti tega ne spremljaš in tega ne pokažeš v cilju, nisi nič naredil, če nisi pokazal pravega. Zanimarimo štart in potem moramo spremljati celotno tekmo in moramo od prve do zadnje minute vedeti, kaj se dogaja na progi, na strelišču in režiser se samo odloča, katero kamero bo vklopil.

Potem morate vi vedet za vsakega tekmovalca v kakšni formi je?

Točno, jaz jih preštudiram, se z njimi pogovarjam, grem sam na progo s smučmi, da vidim, kje so težave, da rečem „tamle bi kamero postavili nižje, da bi bil naklon večji“, skratka ogromno stvari. Pri televizijskem prenosu smo Slovenci naredili kar nekaj bistvenih premikov zahvaljujoč tudi spodbujevalcu Marjanu Lahu, ki me je vedno provokativno spodbujal, da sem iskal spremembe, ko mi je dajal nemogoče naloge.

Kje ob progi ste pozicionirani?

Nikjer, jaz sem v režiserjevem avtu, jaz gledam vse kamere. Imam dva računalnika in na srečo je računalniški program, ki ga uporabljam, da upošteva napoved, kje bo tekmovalci, če teče v določenem tempu. Ampak kljub temu imam še vedno 12 kolon z vmesnimi časi. Delam vse sam, Skandinavci pa imajo pomočnike in ker imajo veliko informacij, potem naredijo tudi veliko napak. Letos na olimpijadi so spustili tekmovalce, ki bi jih morali pokazati. Na predvečer tekme se dobimo s kamermani in naredimo scenarij, ki se ga držimo približno 40 odstotno. Imamo na primer 30 tekmovalcev, ki jih moramo pokazati, od katerih jih je vsaj 10 vrhunskih, potem pa je umetnost, kako vse predstaviti. Šele takrat, ko res nimamo česa pokazati, pokažemo kaj v počasnem posnetku. To je res izjemno, izjemno zahtevna zadeva.

Malo bi se navezala na zadnje olimpijske igre in posnetek padca Petre Majdič. Ali bi bila čustva Slovencev tako močna kot so bila, tudi če ne bi bilo tega posnetka?

Zanesljivo ne, ker nekaj je povedati zgodbo, ki je ne vidiš, drugo pa je, če jo vidiš. Na srečo je bilo na olimpijadi toliko kamer, tudi 45, 47, da imajo dejansko pokrite vse konce prog.

Snemajo tudi ogrevanje. Zakaj? Ona ima številko 67, pri številki 50 nimaš česa pokazati (to se pri smučarskem teku dogaja), pokažeš posnetek tistega, kar si posnel že eno uro prej in komentator reče, poglejte tekmovalca Petra Majdiča se ogreva pred štartom, v bistvu pa malo goljufaš, saj si to posnel že eno uro prej. Tudi v biatlonu je zelo pomembno, da ima režiser povezavo z vsemi komentatorji, ki so na terenu, in včasih reče, „fantje ne komentirajte streljanja vaših, ker jih bomo pokazali čez minuto“. Druga taka stvar pa se dogaja, ko snemaš nekoga, za katerega ne veš, ali bo prvi, tretji ali peti, veš pa, da moraš prvega vedno pokazati. Takrat moraš pokazati statični čas (in ne dinamičnega), ampak statičnega dobiš šele, ko tekmovalci prečka ciljno črto. Ko se podnapis s časom pokaže malo z zakasnitvijo, takrat veste, da gre za posnetek. No, to je zelo zahtevno pri prenosu. Tudi jaz, ko pridem po tekmi iz režije, rabim vsaj pol ure, da pridem k sebi. Ne vem, koliko časa bom še zdržal, ker je to zelo naporno.

Od leta 1984 ste bili na vseh olimpijskih igrah.

Ja, na vseh, in lahko se pohvalim, da sem bil tudi dizajner stadionov v Salt Lake City-u, v Torinu in tudi začetni dizajner stadiona v Vancouvru.

Kaj pa na svetovnih prvenstvih?

Za svetovna prvenstva sem naredil približno 10 stadionov. Recimo zadnji štadion, ki bo narejen, je deloma moja ideja.

Kakšen izziv pa vidite po vseh teh izkušnjah, ki jih imate, na Fakulteti za šport?

Velik izziv. Na inštitut sem prišel zato, ker nas praksa potrebuje. Zanima me konkretno strokovno razvojno delo, kajti naši trenerji morajo dobiti natančne podatke, ki morajo oceniti trenutno pripravljenost športnika. Druga stvar, ki jo potrebujejo, pa so metode trenajnega procesa, ki jih bodo uvedli v svoje mikro, makro cikle, zato da bodo lahko še bolj uspešni.

Še eno vprašanje imam za vas. Vi ste tako blizu biatlona in zdaj ga gledate skozi televizijske kamere. Kdaj ste si ga nazadnje ogledali v živo?

Na olimpijskih igrah v Vancouvru samo pogagal samo pri eni tekmi, vse ostale pa sem si ogledal v živo.